

Družinski tednik

ILUSTROVANI LIST ZA MESTO IN DEŽELO

Številka 12
Leto VII
Posamezna številka po
2 Din

Izhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Tyrševa cesta 29/I. Rokopisi se ne vračajo. Poštni predal št. 345. Račun Poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.393.

Ljubljana, 28. marca 1935

Naročnina za četrta leta 20 Din, za pol leta 40 Din, za vse leto 80 Din. V Italiji za vse leto 40 lir, v Franciji 50 frankov, v Ameriki 2½ dolarja. — Za odgovore je priložiti znakom.

Pri sodobnem izdelovalcu zlata

Francozi so ga bili zaprli kot sleparja... zdaj so pa že na pol prepričani, da so mu storili krivico. Obisk pri modernem alkimistu v njegovi »čarovniški« kuhinji v San-Remu na italijanski rivieri

(SP) Pariz, marca.

Ali je Dunikowski alkimist? Ali prazen širokoustnež? Ali slepar? Ali pa genij?

Ne vemo. Če bi mož počel svoje reči v srednjem veku, bi ga nemara sežgali kot čarovnika, ali pa proglasili za svetnika. Zakaj, Dunikowski ne trdi nič več in nič manj, kakor da zna iz prsti izdelovati zlato. To se pravi, ne ravno iz vsake prsti; ne, nekaj zlata mora že biti v njej, da ga Dunikowski spravi na dan. A vendar; če si kemiki zaman ubijajo glavo, kako Dunikowski to napravi, mora že nekaj čudnega biti na tej stvari.

Dunikowskega so pred nekaj leti Francozi zaprli, češ da je navaden slepar. To pa menda le ne bo držalo. Drugače ga ne bi bili tako hitro izpustili. Zdaj dela svoje poskuse v severni Italiji, v letovišču San-Remu. In pravi, da od »pridelanega« zlata čisto spodobno živí, čeprav ima še zelo primitivno orodje.

Dopisnik nekega pariškega časopisa je šel v San-Remo k novodobnemu alkimistu, da si ga ogleda pri delu. O tem je napisal tole poročilo:

Ustavil sem se v neki ozki in blatni predmestni ulici. Na številki 8 zagledam na poštnem nabiralniku nalepljen listič z napisom: »Dunikowski«. Potrkam in vstopim. Skromno stanovanje: dve sobi, opremljeni s posteljo in mizo, temen hodnik in kuhinja. To je vse.

Toda ta kuhinja je znamenita: v njej, trdi slavni alkimist, se mu je izpolnila želja iskalec vseh časov: kako se napravi zlato.

Ze koj kot stopiš v ta prostor, te sprejme čudno ozračje: pred teboj stoji majhen in ozkoprsen mož ponašajoč zunanost s plahim pogledom, mož, ki pridobiva žlahtno kovino iz navadne prsti z žarki »Z«.

Ze od nekaj je bogastvo prihajalo iz bornih stanovanj. Toda danes živimo v dobi, ko ne verjamemo več resnici in si ne moremo predstavljati tega, kar sem jaz takrat videl.

V kuhinji-laboratoriju stoji Dunikowski pred vegasto mizo, v majhni škattli pa prasketa električni tok. Pri slabotni luči spoznam, da je tisto na mizi stara škattla za cigare, v njej pa prst.

Iz teh 500 gramov prsti bo čarodej napravil 1 gram zlata...

»Ne mislite, da sem čarovnik,« se zasmije Dunikowski. »O, ne bojte se. Edino, kar trdim je to, da sem z izpopolnitvijo teorije svojega očeta dal moderni kemiji popolnoma drugo osnovo, kakor jo je imela doslej.

»Dosti sem moral prestati,« povzame čez nekaj časa z grenkim nasmehom. »In še dosti bom pretrpel, preden bom pripomogel do zmage načelom, ki so temelj mojega raziskovanja in uspeha.

»Na Francoskem so me v začetku leta 1932 obsodili kot pustolovca; niso mogli verjeti, da bi moj stroj znal delati zlato. Hotel sem jim dokazati, toda ko sem prenesel svoje aparate v laboratorij pariške šole za obrt in industrijo, je nekdo vlomil vanj in mi pokvaril aparate, še preden sem jih mogel razkazati. Toda na sodišču mi niso hoteli verjeti in so me obsodili.«

Dunikowski se grenko nasmehne.

»Zato sem rajši prišel v San-Remo. Tu živim že od maja 1933 s svojo ženo in s štirimi otroki.«

»S čim se pa preživljate? Saj se ukvarjate menda samo s svojim izumom?«

»Zadeli ste; samo za svoj izum živim in samo od njega.«

In Dunikowski mi pokaže potrdila gg. Corbelattija, Carla, Bige in Pignottija — samih uglednih zlatarjev iz San-Rema. Njim prodaja Dunikowski zlato sproti, kakor ga »pridelal«.

»Tri mesece,« pove z nekim ponosom, »sem ga prodajal tudi italijanski narodni banki. Evo, poglejte potrdila!

»V zadnjih osemnajstih mesecih sem prodal nekaj več kakor eno kilo zlata, ki sem ga napravil s svojimi silno skromnimi sredstvi. Sami vidite, da nimam drugega orodja kakor tole malo škattlo. V njej lahko hkratu predelam samo pol kile prsti. Toda čez dobrih štirinajst dni bo gotov moj novi laboratorij in takrat bom lahko napravil po dvajset gramov zlata na dan.«

»A kako izdelujete to zlato?«

»Oprostite, ne izdelujem ga, temveč ga le pridobivam iz prsti. Kajpada mi služi v te namene samo zlatonosna prst. Takšna prst je na primer na Cap-Martinu. Edina prednost mojega aparata pred drugimi je v tem, da spravi iz zlatonosnih snovi mnogo, mnogo več zlata kakor po vseh dosedanjih postopkih.

»Rekel sem vam že, da se imam samo za naslednika svojega očeta, profesorja kemije na varšavski univerzi. Nekega dne je odkril čudno snov, ki je izžarevala svetlobo, podobno kakor radij: krstil jo je na ime proton.

»Moje delo je bilo v tem, da sem imel dodobra izrabiti lastnosti tega protona. In posrečilo se mi je; danes je vsa moja alkimija v tem, da izpostavim par miligramov protona učinku normalnih električnih tokov. Električni tok proton »oživi«, da se tako izrazim, v škattli

prsti nastanejo posebni žarki in pod učinkom teh žarkov na prst se združijo molekuli zlata, ki jih ta prst vsebuje.«

»Kaj naj vam še povem? Kemijski poskusi so me napotili k zlatu in platini, kakor bi me bili lahko napotili kamorkoli drugam. Ne podim se za bogastvom, le ta stroka me najbolj zanima, zato sem se ji posvetil.

»Ali bom s tem izumom obogatel? Kaj vem! Danes mi je 42 let

Hudodelke iz ljubezni

Sokriva umora svojega pokvarjenega očeta iz ljubezni do svojega draga. — Če se juristka izpove. — Najboljša prijateljica Mate Hari — njena ubijalka

(A) Dunaj, marca

Pred nekaj tedni sem sedel v Linču s Frido Mikeschevo, devetnajstletno, katere ženin Rihard Deinhammer je bil ustrelil njenega očeta. (O tem smo obširneje poročali lani v 28. števi. »Druž. ted.« Op. ured.) Frida so bili ravno takrat izpustili iz zaporu. Frida je vedela za umor. Sama je očeta, nadučitelja Mikesche, ki je svojo hčer od njenega trinajstega leta zlorabljal, izmamila v zasled: Frida je čakala, kdaj bo počil strel študenta Deinhammerja. Frida je videla, kako se je njen oče zgrudil na tla. Videla ga je, ko je umiral. In pomagala je študentu Deinhammerju zabrisati sledove. Pri preiskavi so jo zaslišali. Govoril sem z njo, ko so jo izpustili. Pred nekaj dnevi so jo pa definitivno oprostili.

Frida Mikescheva je plavalaska, drobno, plaho in slabo razvito dekle. Nečloveški oče ji je vzel vero v pravico in pravico na tem svetu. Če mu ni hotela biti po volji, jo je tepel. S tihim glasom, kakor bi iskala besede, se mi je Frida skušala opravičiti: »Rihard me je ljubil. In Rihard mi je hotel pomagati. Toda druge poti

in preстал sem že dosti bede in gorja; lahko mi verjamete, da usoda ne bi krivično storila, če bi me kdaj poplačala.«

In ko me je spremil iz stanovanja med radovednimi pogledi svojih otrok, me je za trenutek ustavil:

»Moje največje veselje je pa tole.«

In pokazal mi je vzorce prsti, ki mu jih ljudje pošiljajo z vseh koncev sveta, da jim jih preišče.

Nič se ne bom čudil, zaključuje dopisnik, če bo nekega dne potrkala sreča na vrata tega bornega stanovanja. Ko sem odhajal iz hiše tega čarovnika, sem bil poln nasprotujočih si občutkov: v žepu sem imel kepico leskečočega se zlata, ki mi jo je Dunikowski dal s seboj za spomin: napravil jo je nalašč zame in v pričo mene.

ni videl, kakor da očeta... očeta ustrelili...

In otrok, devetnajstletni otrok je zaječal. In polje je rekla z velikimi očmi: »Ko imam pa Riharda tako rada, tako zelo... tako zelo rada...«

Riharda ima tako rada. Priznanje njene ljubezni do Riharda je bilo priznanje njene krivde. Na zatožni klopi je govorila o svoji ljubezni do Riharda. Nič več ni mogla prenašati sožitja z očetom. Zaradi Riharda ne. Na policijo ni marala iti. Zaradi matere in zaradi bratov ne.

Sodišče je Frido Mikeschevo oprostilo. Spoznalo jo je krivo: ljubezni do študenta Riharda...

Sodišče jo je spoznalo krivo ljubezni in jo je oprostilo.

Studentka — detomorilka

Preteklo pomlad je sedela na zatožni klopi mlado dekle, juristka z roževinastimi naočniki nad umnimi očmi: postala je bila detomorilka.

Hilda je bila hči nekega uradnika v okolici Dunaja; njena rodilja sta bila vrla malomeščana in sta z velikimi žrtvami spravila svojo hčer v prestolnico na univerzo. Tam se je Hilda seznanila z nekim tovarišem in se vanj zaljubila. Sedela sta skupaj pri predavanjih in drug drugemu posojala skripti.

Hilda, modro dekle z roževinastimi naočniki, je postala mati in se je otroka odkrižala.

Aretirali so jo, in kmalu nato se je vršila razprava. Od žalosti in gorja strla rodilja sta prišla pričevat. Toda Hildin proces ni postal senzacija. Šlo je bila pa vsa zadeva tako na moč preprosta: dekle, ki je postalo hudodelka. Za takšne reči so paragrafi. In paragrafi ne vprašajo, ali je to hudodelstvo zagrešila iz ljubezni in neizkušenosti.

Studentko z roževinastimi naočniki so obsodili in obupana starša sta zahtela na glas. Globoko je pobesila obsojenka svojo malo modro glavo z naočniki: srce se je strlo v njej.

Ljubezni ne obvaruje jus. In tudi roževinasti naočniki ne...

Prijateljica Mate Hari pripoveduje

Pred kakšnim letom dni je umrla v nekem švicarskem sanatoriju ženska kakih petdesetih let. Prijavljena je bila pod nekim nepomembnim imenom. Bolehala je na pljučih, vsak večer jo je dajala mrzlica in z nobenim pacientom ni govorila. Časih so jo videli v veži sanatorija, kjer je sedela in v naglici preletela politične novice v dnevnikih.

Ta ženska je postala po svoji smrti p dmet razgovorov vseh vohunskih central na svetu. Njeno pravo ime so šele tedaj izvedeli in z Nemškega so poslali na njeno krsto več prekrasnih vencev brez podpisov. Na enem teh vencev je bil baje napis: »Naši najzvestejši sobojevniki...«

Ta ženska je na smrtni postelji priznala, da je bila najboljša prijateljica Mate Hari. In vendar jo je ona sama izdala francoskim oblastvom, njo, Mato Hari, njo, ki jo je tako zelo ljubila...

Njeno ime srečamo v več knjigah o Mati Hari. Ta nemška vohunka je bila namreč tista, ki je plesalko pregovorila, da je stopila v nemško vo-

hunske službo. Mata Hari je delala natanko po navodilih te Nemke. Med obema je zavladalo intimno prijateljstvo: spoštovali sta druga drugo, Mata Hari je pa zraven tega občudovala Nemkin fanatizem. Nemka se je borila, borila se je z vsemi sredstvi, ki jih je imela kot ženska na razpolago. Vedno iznova je šla čez mejo, zdaj v to državo, zdaj v drugo. Ona je bila tista, ki je prenašala listine, katere je Mata Hari izmamila francoskim častnikom...

Na smrtni postelji v švicarskem sanatoriju je prosila službojočega zdravnika in duhovnika, naj zapišeta njeno življensko izpoved. Zdravnik je po njeni smrti to izpoved objavil. In tik pred smrtjo je ta ženska, znana pod imenom »Fraulein doktor«, izpovedala:

»Ljubila sem Mato Hari, kakor sem le koga ljubila v svojem življenju. Jaz sem tista, ki sem to žensko pregovorila, da je začela delati za Nemce. Nekega dne mi je Mata Hari rekla: »Zadosti mi je, trudna sem, odpolila bi se rada. Povejte to mojemu in vašemu šefu.« Več ur sem ji prigovarjala in skušala omajati njen sklep. Zaman. Tak pusti me vendar, umetnica sem, meni je samo do plesanja, politike mi ni več mar...«

Toda Mata Hari je že preveč vedela. Predobro je poznala naše načrte in našo organizacijo. Če Mata Hari ne bo delala z nami, utegne delati zoper nas. In tega sem se bala. Zato sem ji prigovarjala, zato sem jo tolikanj prosila. Moj Bog, saj sem jo imela rada, kakor bi mi bila lastna sestra. Toda Mata Hari je ostala trdna. Tedaj sem pa odpotovala...

Odpotovala sem in podala poročilo: »Mata Hari noče več,« sem povedala. »Mata Hari je vsega sita in trudna...« Naš šef se je zelo zresnil: »Zelo žal mi je, toda potem ne vidim druge možnosti kakor...« Trenutek je pomislil, nato je pa mirno dejal: »Preden nas Mata Hari utegne izdati — oprostite, na tem svetu je vse mogoče — moramo mi njo storiti neškodljivo. Kdo bo to prevzel?«

Umirajoča vohunka se je obrnila k obema možema zraven njene postelje: k zdravniku in duhovniku.

»Gospoda, ljubila sem Mato Hari, toda bolj kakor vse drugo na svetu sem ljubila svojo domovino. Jaz sem bila tista, ki sem spravila Mato Hari v našo službo. Moja dolžnost je zato bila, da jo spravim s poti. Živa duša ni tako dobro vedela kakor jaz, kaj je vse ta ženska storila za nas in kako je delala. Odpeljala sem se nazaj v Pariz. Še enkrat sem se hotela pogovoriti. Toda ona je ostala trdna in poslovali sva se za zmerom. V hotelu mi sem tedaj sestavila brezimno pismo francoskim oblastvom: v njem sem natanko opisala, s katerimi ljudmi je imela Mata zveze v Parizu, kaj je počela in kako.

Aretirali so jo. Izdala ni niti besedice o naši organizaciji. In potem so mi najdražjega človeka na svetu ustrelili...

»Fraulein doktor« je umrla s strtimi žilami. Ubila je iz ljubezni, iz ljubezni do domovine, a tega umora do smrti ni mogla preboleti...

(Obširneje o usodi te nemške vohunka in njene obupne smrti smo poročili v 38. števi lanskega letnika. Op. ured.)

Od ljubezni do hudodelstva je pogosto en sam korak. Najžlahtnejše čuvstvo je kaj rado gonilo za najizkrotnejše dejanje: Frida, plavalaska učiteljeva hči iz Linča je sokriva umora svojega nečloveškega očeta. Hilda z roževinastimi naočniki, ki je noč za nočjo študirala paragrafe, postane detomorilka. Nemška vohunka izda svojo najboljšo prijateljico. In vse, vse se enako zagovarjajo: vse priznavajo, da so krive ljubezni...

Čudni zbiraleci

(IL) Praga, marca

Blizu Přerova živi neki upokojen železniški uradnik, ki utegne biti najnenavadnejši zbiralec na svetu. Ta mož se namreč ukvarja s tem, da išče in spravlja kosti ljudi, ki so se s samomorilnim namenom vrgli pod vlak ali pa kako drugače prišli pri kakšni železniški nesreči ob življenje. Skrbno očistene in spravišene kosti opremi ta mož z listki, na njih pa napiše imena žrtv in dan njihove smrti.

Ni manj čuden zbiralec ni neki mož iz Leipnika: ukvarja se z zbiranjem steklenič z lizolom in drugimi strupi, ki so si nesrečni ljudje z njimi hoteli vzeti življenje.

Angleži v Berlinu

Angleški zunanji minister sir John Simon (na levi) in minister brez resora Anthony Eden sta šla v ponedeljek v Berlin, da jima je nemški kancler Hitler razložil, da eNmcj z zopetno uvedbo vojaške obveznosti nikakor ne mislijo na vojno proti Angležem.

Kaj beremo in slišimo drugod

Kratke zgodbe in zanimivosti od vsepovsod

Amazonkina smrt

(SP) Pariz, marca

Helena ji je bilo ime; mlada je bila še, v vseh sportih doma, starih in novih: znamenita kot lahkoatletka, prvakinja sabljanja, znana avtomobilistka in slavna pilotka. Očeta so ji ubili v vojni, mati ji je umrla kot usmiljenka zavezniških čet v Solunu.

To je bila Helena, pravnikinja lorda Byrona (1788—1824), tistega znamenitega angleškega poeta, ki se je šel v začetku prejšnjega stoletja boriti za osvoboditev Grkov izpod turškega jarma in pri njih tudi našel smrt.

Romantična kri njenega pradedu je tudi njo poglajala v nepremišljene pustolovščine. V valu navdušenja se je v začetku tega meseca pridružila venezelistom, zbrala četo amazonk in se z njimi postavila na Strumo. Svojim tovarišicam je prisegla, da bo zmagala ali pa umrla.

Ko so vstajali zatrti, so uporniki zbežali proti bolgarski meji. Le Helena je držala svojo prisego. Po svojem pradedu je bila podedovala ne samo pustolovsko naravo, nego tudi njegovo bodalo. In to bodalo si je porinila v prsi. Umrla je, ker ni mogla preboleti poraza tistega, o katerem je bila prepričana, da postane novi grški odrednik.

Pokopali so jo tam, kjer se je borila, v lepi romantični makedonski dolinici.

Lepa gesta

(OP) Zadnjič je nemški boksač Schmeling tako temeljito zdelal svojega nasprotnika Steva Hamasa, da še danes leži. Drugi dan po znameniti borbi se je pa Schmeling spomnil in je postal ženi premaganega tekmeča velik šop rož.

Lepa gesta, tem lepša, ker je prišla iz velike šake boksača, bolj vajene deliti udarce kakor podarjati cvetke.

Vljuden bojkot

(IO) New York, marca

Ameriške židovke še zmerom bojkotirajo nemško blago, kar hitlerjevci preganjajo njihove rojake na Nemškem. Izmislele so si za to posebno uspešno metodo.

V trgovino pride članica protihitlerjevske lige in zahteva blago, o katerem ve, da ga uvažajo z Nemškega. Dolgo časa izbira in izbira, nato si ga da zaviti v paket in že hoče plačati — tedaj se pa spomni in nedolžno prosi prodajalko, naj ji da pismeno potrdilo, da kupljeno blago ni nemškega izvora. Seveda ji prodajalka tega potrdila ne more dati — in kupčija se razbije.

V New Yorku in Čikagu, pa tudi v drugih ameriških velenostih se je že mnogo trgovin vdalo temu premetenemu bojkotu in ne naroča več blaga z Nemškega. (New-Yorker)

Vse je relativno na tem svetu

(JP) Pariz, marca

Polkovnik X. Šteje že devetdeset let, pa je še zmerom čvrst in čil na duhu in telesu. Če je katera stvar, ki o njej ne more misliti, je to smrt na splošno, posebej pa še njegova.

Te dni so mu sporočili, da je umrl neki njegov tovariš, tudi že blizu devetdesetih.

»Ubogri prijatelj!« je vzdihnil stari polkovnik.

Potlej se je pa zamislil: »Prav za prav me novica še ni preveč začudila: že v Saint-Cyru (slavni francoski kadetnici, opomba ured.) se mi je zdel nekam rahlega zdravja.«

Mačka — morilka

(II) Bern, marca

V švicarski vasi Sebachu se je odigrala majhna življenska drama, kjer je golo naključje rešilo nedolžnega človeka velike nesreče.

Neki kmetici sta oba njena dvojčka, stara šele osem mesecev, drug za drugim umrla, nepričakovano in v žudnih okoliščinah. Najprej so našli enega otroka nekega jutra zadušenega v zibelki, tri tedne nato pa še drugega.

Oblasti so se začele za stvar zanimati. Nekega dne so prišli orožniki in aretirali mater obeh umrlih dvojčkov, češ da je osumljena umora. Čeprav je nesrečna žena s solzami v očeh zatrjevala, da je nedolžna, ji niti najbližnji sorodniki niso verjeli. In le golemu naključju se ima zahvaliti, da je niso obsodili zaradi umora otrok.

V zibelko, kjer sta poprej spala dvojčka, je nekdo slučajno položil njuno punčko. In ko je nekega dne stopila mati obtožena kmetice v sobo, je zagledala domačo mačko, kako leži na punčki, kakor je dolga in široka. Ko je starka stopila v sobo, je mačka pri priči skočila iz zibelke in planila ven. To početje je zbudilo pri kmetičini

materi pozornost in sklenila je, da bo prihodnje noči mačko opazovala. In glej: vselej kadar je žival mislila, da je sama, je ročno skočila v zibelko, tam najprej punčko oblizala, potlej se je pa vlegla nanjo in lepo zadremala.

Kmetica je koj drugo jutro šla v mesto k zagovorniku svoje hčere in ga prosila, naj pride gledat, kaj počne mačka, in naj pripelje še policijske uradnike s seboj. Tako so tudi storili. Seveda ni zdaj nihče več dvomil, da sta nesrečna dvojčka prišla ob življenje samo po mačkini krivdi in da je nesrečna mati nedolžna. Žival je ponoči neopazno skočila v zibelko in s svojo težo zadušila oba dojenčka.

Taksi z godbo

(RP) Pariz, marca

V Parizu delimo po najnovejšem taksije v neme, govoreče, pojoče in rjoveče.

Ondaj je neki ljubitelj godbe poklical šoferja taksija, na katerem je bral velik napis: T. S. F. (francoska kratka za radio). Ta napis pove, da razpolaga taksij z radijskim aparatom in da si potnik med vožnjo lahko z godbo slajša in krajša čas.

Gospod je vstopil, se lepo zleknil in segel po gumbu, da bi nanj pritisnil in zaslusal zaželeni koncert. Toda gumba ni bilo nikjer. Potrkal je na steklo in pozval šoferja, naj mu izda skrivnost svojega aparata.

»Nimam aparata, gospod,« je odgovoril šofer.

»Kaj? Pa napis?«

»Saj ravno napis to pove! Le dobro ga pogledajte! Na tablici piše: »Auto brez T. S. F.«

Res je bilo tako, toda prvi dve besedi sta bili natisnjeni s prav majhnimi črkami, naslednje tri pa z velikanskimi začetnicami. Tako je človek videl od daleč samo T. S. F.

»Ta trik se mi dobro obnaša,« je smeje se zaključil šofer. »Ljudje se kar tepejo, kdo se bo peljal v mojem vozu.«

Gospod ni nič rekel. Toda ko je izstopil in je šofer kakor po navadi iztegnil roko po napitnino, mu je pokazal prazno dlan:

»Mislite si, da je tu prav majhen frank, samo od blizu ga morate pogledati, potem ga boste nemara videli. Nu, ta frank lahko spravite!«

S temi besedami je pustil osuplega šoferja in šel.

Modra beseda

(UP) Pariz, marca

Znameniti francoski pridigar oče Lacordaire, eden izmed najodličnejših govornikov 19. stoletja, je ravno pred 100 leti dejal, mereč na slavno geslo francoske revolucije (Egalité, Liberté, Fraternité: Enakost, Svoboda, Bratstvo):

»Če hočete, da bodo vaše ustanove trajne, zapišite nad besedo »Svoboda« besedo pokorščino, nad besedo »Enakost« besedo hierarhijo, nad besedo »Bratstvo« besedo spoštovanje, nad vzvišenim simbolom »Pravice« božanski simbol dolžnosti.«

Milijarde v prah

Ali ste že razmišljali o tem, koliko usnja izpremenimo pri hoji z obrabo podplatov na čevljih v prah? Na svetu je okoli 800 milijonov ljudi, ki nosijo čevlje, ali vsaj njim podobno obutev. Povprečno smemo reči, da obrabimo vsako leto približno za pol kile podplatov. Ta izguba znesa na vsem svetu toliko, da bi s tem v prah izpremenjenim usnjem lahko otoporili osem velikih oceanskih parnikov.

Železniški vlaki s svojo težo in hitrostjo neprestano obrabljajo tračnice, da se drobje od njih majcen kovinski delci. Izračunili so, koliko železa utegne zaradi tega trenja iti v izgubo pri vseh železnih na svetu. Dobili so velikansko število: približno 250.000 ton, to je 25.000 železniških vagonov. In pri tem imamo v mislih samo tračnice, ne pa tudi izgube sto tisočev koles, ki se venomer vrte na tračnicah in se še bolj obrabijo kakor le-te.

Tudi denar v našem žepu se obrablja. Izračunili so, koliko srebra in zlata se odkrhne v prah: nič manj kakor eno tono zlata in 85 ton srebra na leto. Tako uničuje zob časa milijardne vrednote.

Židovska zgodba

(PP) Dva Žida se srečata na Hudičevem otoku. Kot Žida postaneta hitro prijatelja in zaupata drug drugemu svoje gorje.

»Zakaj si prišel sem?« vpraša prvi svojega tovariša v nesreči.

»Dobil sem me, ko sem vlomil v Kohnovo banko. Pa ti? Kaj si pa ti napravil?«

»Jaz?« zategne drugi. »Jaz sem pa bankir Kohn.«

Otresimo se tujk

(MK-IP) Otresimo se tujki! To geslo je na Nemškem cvetelo že v svetovni vojni, še bolj pa je prišlo do veljave v Hitleriji. Stvar je zdrava, samo ne bi smela udariti čez plot. Zato mislimo, da bi geslo kazalo izpopolniti. Otresimo se tujk — a s pametjo!

Na giessenski univerzi uči sociologijo neki Stollenberg. Ta gospod je pravkar izdal tri sto strani debelo knjigo o »besednem zakladu nemškega modrostnega nauka« (tako bi doslovno prevedli njegovo besedo za »filozofijo«). Stollenberg samo trebi in trebi, nobeni tujki ne privoščijo več domovinske pravice v nemščini. Prav. Samo ne vemo, ali ima pri ustvarjanju novega nemškega besedišča zmerom srečno roko.

Tako je na primer začel pisati (naj nam bralci dovolijo, da par besed navedemo; kdor le malo razume nemški, bo tu našel dovolj snovi za smeh in zabavo): Entsprechtheit in Gegenheit — za dosedanje korelacije in recipročnost. (Mimo grede: mi Slovenci imamo za to že zdavnaj svoja izraza: soodnosnost in vzajemnost.) Veste, kaj se pravi »korespondirati« po stollenberško? Schreibniss — mi Slovenci pravimo že od pametnega lepo domače: dopisovati.

Besedo »terminologijo« je gospod Stollenberg prekrstil v »Genam«. Mi pravimo temu že dolgo in tepo: imenoslovje ali izrazoslovje.

In kaj bi rekli k besedam, kakršne so: Liebuis, Feindnis, Verstehtamnis in Mitgefühlignis? Ali pa k besedi »volkszwischene«? To se pravi namreč »internacionalne«, ali po naše mednarodne.

Nemci se radi bahajo z vsem mogotim in prezirljivo gledajo druge narode. In vendar jih še mi maloštevilni Slovenci damo v koš, vsaj kar se tujk tiče.

V nekoliko drugačni zadregi so zadnje čase Francozi. Pojavljati se je začela namreč televizija ali gledanje na daljavo, žično in brezžično. In za vse te reči je treba najti premeren izraz. Za televizijo ga sicer že imajo: rečejo ji »télévision« ali po najnovejšem »radiovision«. Toda to še daleč ni vse, treba je še kopico drugih samostalnikov, pridevnikov in glagolov, izvedenk iz osnovnega korena.

Ne bomo se spuščali v podrobnosti, našli vam bomo le nekaj nasvetov za novo tvorbo »televizijskih« besed, kakor smo jih brali v francoskih časnikih. Seveda so za zdaj res samo še nasveti in predlogi; kaj se bo uveljavilo, bo odločil šele čas. Evo vam par najednejših:

Télémagiste, visiotéléiste, télévisiologie in télécranondiste: vse to naj bi pomenilo po naše človeka, ki gleda slike na daljavo.

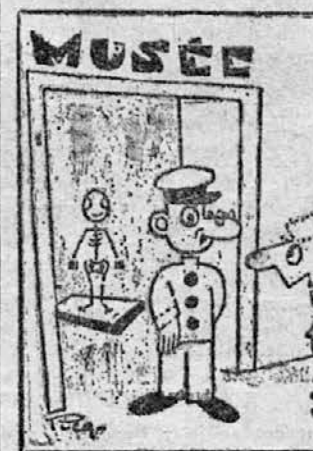
In potem: téléorama (po zgledu panorame), téléoptique, téléoptiste ali téléoriste, téléthéâtre in téléthéâtre. Podobno predlagajo nekateri tudi za radio še nekatere nove besede kakor: radiorama, radioptique, radiothéâtre.

Sraka jo je rešila

(ŠI) Beljak, marca

V neki stari hiši v Beljaku ima že dolgo neka 82letna Uršula G. skromno enosobno stanovanje. V njem prebiva sama z udomačeno srako.

Te dni se je »Pepka« — tako je sraki ime — kakor že tolikokrat zatekla s hodnika k sosedom. Toda to pot je

Tehten razlog

»Kaj? Zastonj hočete v muzej?«

»Da — saj sem vnuk tistegale okostnjaka!«

(Marianne, Pariz)

Otroško perilo je najbolj občutljivo ---

... ne morda zato, ker so ple-nice občutljiva tkanina, temveč zato, ker morajo biti posebno čisto oprane, tako da ne za-ostanejo v njih bolezenske kali. Šele pri kuhanju takega perila v raztopini Schichtovega Radiona, ko prehaja na milijone kisikovih mehurčkov s čistilno peno mila vred skozi perilo, se uničijo vse bolezenske ka-li ter je perilo temelji-to oprano in razkuženo.

★ Kar je dobro za malo otroško perilo, velja seveda še v večji meri tudi za vse drugo perilo v gospodinjstvu in družini.

Domači izdelek

SCHICHTOV

RADION
pere vse higijenično čisto

R.J. 2-35

Najlepše, najčudovitejše, najžalostnejše

(IO) London, marca

Londonška radijska postaja je 16. marca prenašala program ameriške postaje družbe »International Broadcasting Co.«. Na programu je bil tudi kaj nenavaden dvogovor med ameriškim napovedovalcem in nekim mištom Britileym. Le-ta se je najprej predstavil občinstvu in povedal, da je prepotoval 63 držav. Dvogovor je potekel takole:

Napovedovalec: »Kaj je bilo najčudnejše, kar ste videli na svetu, mister Britley?«

Mr. Britley: »Najčudnejša stvar, ki mi jo je bilo dano videti, je bil neki Kitajec s štirimi očmi pod čelom. Toda neka druga reč me ni skoraj nič manj začudila: v Indiji sem namreč videl nekega Saduja, indijskega svetnika, ki se že celih dvest let ni premaknil z mesta, kjer čepi; ta Indijec je imel vse boleznij sveta.«

Na p.: »In kaj je bilo najlepše, kar ste videli na svetu, gospod Britley?«

Britley: »Azurna jama na Capriju...«

Na p.: »Kateri prizor na svetu je pa po vaše najmočnejši na svetu?«

Britley: »O tem ne bom niti trenutek pomišljal: pogled na veliki cañon coloradski.«

Na p.: »In kje je bil vaš najžalostnejši prizor na svetu, gospod Britley?«

Britley: »V sovjetski Rusiji: tam dva meseca nisem videl niti enega smehljaja. V tej deželi ni vere ne nade na zaupanje.«

(S programa »International Broadcasting Co.«, 16. marca ob 17. uri)

Hitlerjeva sobota

(QP) Pariz, marca

V diplomatskih krogih so opazili, da si Hitler izbira za svoje politične senzacije najrajši soboto. Le pogledite:

1. sobota 14. oktobra je Nemčija stopila iz Zveze narodov;

2. v soboto 30. junija so s krvavim klanjem »očistili« narodnosocialistično stranko;

3. In spet v soboto (16. marca) je Nemčija uradno sporočila, da ne prizna več vojaških določb versajske mirovne pogodbe.

In veste, zakaj se Hitler pri vseh teh velikih stvareh odloči ravno za soboto? Zato ker mu je največ do tega, kako sprejmejo njegove senzacije Angleži. Angleški časniki imajo pa to lepo in hvale vredno krščansko navado, da v nedeljo ne delajo. Prav tako si tudi angleški državniški privoščijo od sobote popoldne pa do ponedeljka opoldne zasluženi počitek. Tako je nevarnost prve, neposredne reakcije na Hitlerjeve »bombe« že znatno splahnela, ko se angleški časniki in gospodje državniški šele spomnijo, da bi kazalo zavzeti stališče. Saj je znano, da človek vsako stvar, ki jo prespi, z lepšimi očmi gleda kakor takrat, ko se je zgodila. In Angleži očividno vse stvari temeljito prespe. Drugače bi se ob naj-navejših dogodkih na Nemškem morda vendarle nekoliko zamislili.

3 leta — 50 kil

(IL) London, marca

Angleški časniki so zadnje tedne polni vseh mogotih novic in slik o orjaškem detetu, otroku nekega nezaposlenega ribiča iz mesteca Lovestofta.

Otrok je prišel popolnoma normalno na svet, pri rojstvu je tehtal tri kile in pol in je imel običajno velikost. Danes pa tehta že dobrih petdeset kil, čeprav mu je šele tri leta, velik je pa več kot en meter. Toda zato ne more ne stati ne hoditi in morajo neprestano paziti nanj, da se mu kaj ne zgodi.

V tukajšnjih časnikih pišejo znameniti zdravniki dolga poročila in domneve o vzrokih te čudne rasti. Toda pravega ne ve nihče.

»Majestic« se potaplja

Napisal Pierre Mayeur

(WI) Razkošna dvorana velikega oceanskega parnika se kopa v luči tisočih žarnic. Godba igra nežen valček, ki se izgublja v bučnem hrupu gostov. »Majestic«, kraljica velikih ladij, pluje s polno paro v noč.

Sam samcat se opira slavni pianist Henry Jelkins na komolce in zre sanjavo predse. Med prsti, prekršani na čelu, opazuje neko mlado lepo gospo, ki se prav blizu njega zabava v gručah dam.

Ta lepa gospa je Marjorie Fellow, žena Georgea Fellowa, znana petrolejskega magnata. Henry opazuje to čarobno ženo in se z bridkostjo v srcu spominja minilnih žalostnih dogodkov.

Ko je bilo Henryju Jelkinsu pet in dvajset let, je pričel svojo kariero. Nikdo ga ni poznal, nikdo se ni zmenil zanj, ko je igral večer za večerom v daytonski »Olympiji«. S svojo materjo, odvetnikovo vdovo, je stanoval v neki predmestni vili. Zgodilo se je lepega dne, da je potrkala na vrata njune hišice Marjorie. Ze dolgo je bila sirota, takrat ji je pa umrl še stric, njen poslednji bližnji sorodnik. Revna in zapuščena je prišla tedaj najboljši prijateljico svoje pokojne matere prosit za streho.

Mlado dekletce s prekrasnim sopranom je nameravalo poskusiti srečo pri gledališču. Gospa Jelkinsova je skušala mladenko zlepa in zgrda odvrniti od njenih »pregrešnih« nagnjenj. Henry pa, ki jo je seveda že zaradi svoje prevelike umetniške gorečnosti »razumel«, je vsekdar in na vse načine podpiral njeno mladostna stremjenja. Poiskal ji je vzorno učiteljico, ki je nadarjeno učenko temeljito izšolala. Prav kmalu je po Henryjevi protekciji prvič javno nastopila v »Olympiji«.

Spodetka jo je imel za sestro, toda s časom se je do ušes zaljublil vanjo. Ko se ji je izpovedal svoje globoke ljubezni, je Marjorie priznala, da ga tudi ona ljubi. Objela ga je s tako toplim in ljubeznim polnim pogledom, da mu je še današnji dan srce vztrepetavalo, kadar je mislil nanj.

Marjorie je postala v domovini kmalu slavna. Zato ji je neki priznan dirigent ponudil angažman v newyorški »Metropolitanki«. Sprejela je z veseljem in odšla v New York. Uspeh je sledil uspehu; Marjorie je bila v picnem mesecu središče največjega ameriškega gledališča. Njena slava je rasla, njena pisma Henryju so pa postajala od dne do dne krajša in hladnejša. Lepega dne so pa v časnikih natisnili novico, da jo je Georges Fellow, petrolejski magnat, vzel za ženo.

Henry je garal takrat ko črna živina, zato ga je porazna vest o Marjorijini poroki popolnoma strla. Več mesecev je ležal na smrt bolan. Končno je vendar materina požrtvovalnost premagala zahrbtno bolezen, toda mati je svojo zmago drago plačala: skrbi in prečute noči so jo upognile; umrla je.

Od tistih dob je minilo deset let.

Velika ljubezen

»Milostljiva, tole je naše najboljšo orožje: revolver kalibra 5 mm.«
»Dajte mi vsaj sedemmilimetrskega! Moja ljubezen je bila namreč zelo velika.«

Henry ni nikoli več videl Marjorie; šele pred nekaj dnevi jo je srečal na parniku. Vračala se je iz Anglije, kjer je morala urediti neko nepričakovano zapuščinsko zadevo. Henry je pa po uspešni turneji po Francoskem potoval v Ameriko. Vse dni se je ogibal Marjorie.

Nocoj pa, ko se je bližala ladja pristanišču, ga je prevzelo silno hrepenenje po njej. Nepremično jo je gledal, sledil je z očmi slehernemu gibu njenega vitkega telesa, občudoval je bleščeče zlato njenih las, božal je s pogledi njene prekrasno oblikovane roke, ki jih je pred leti, prežet ljubezni in strasti, vroče poljubljal.

Mislil je na tiste lepe dni, na bolečine, ki jih je pretrpel zaradi njene nezvestobe — in nenadoma ga je zazebló v duši; sovraštvo je vzkliklo v njej. Napol zaceljena srčna rana je začela znova krvaveti. Zdaj pa zdaj je slišal njeno besedo, njen srebrno zvonki smeh. Pravila je svojim družicam o otrocih, o svojih otrocih! Henryju se je stisnilo srce. Tam nekje v daljavi, se mu je zdela, da vidi prijetno hisico, v njej srečno družinico — in ona, Marjorie, pestuje svoje skodrančke... On pa, ki je ljubil samo njo — in ne bo nikoli mogel ljubiti nobene druge, je sam in bo ostal sam in zapuščen do konca dni. Ljubezen, ki ga je skoraj spravila na oni svet, mu je za vselej strla srce.

V premišljevanju ga je nenadno prekinil rezek šum. Zdelo se je, kakor bi se voz prodal speljal po pobočju brega. Godba je utihnila in vsi potniki so prestrašeni pridržali dih. Sum je postajal čedalje hujši, zdajci je pa strahovito tresčilo; kristalni kozarci so popadali na tla in se zdrobili na tisoče koščkov. Z miz so tekale žlahtne pijače.

Ljudje so planili k izhodu. »Majestic« je trčila z ledeno gor in se pričela potapljati. Henry je stekel na vrat ne nos v svojo kabino po rešilni pas. Ladja se je čedalje bolj nagibala. Henryju se je posrečilo, da se je preril skozi begajoče potnike na palubo.

Tam je bilo vse brez glave. Svetilke so ugasnile, bilo je temno ko v rogu in veter je bril kakor za stavo. Potniki so vpili, jokali in prosili, tekali sem in tja, iščoč rešitve... Nekje je obupanec prižgal žveplenko — in takrat je zagledal Henry nekaj korakov pred seboj v obupu se zvijajočo žensko, ki je dvigala roke v temo in kričala kakor brez uma: »Moja otroka, moja otroka!«

Bila je Marjorie! Njuna pogleda sta se v tistem hipu srečala. Njen je bil slep, poln blaznega obupa, nezavesten skorajda, njegov suh in mrzliččen. Sekundo, dve je gledal njeno neizmerno bolečino... Srce se mu je skrčilo od sočutja; sovraštvo se je umeknilo ljubezni. Snel je svoj rešilni pas in ga ponudil njej.

»Vzemi!« je kričnil. Marjorie se je krčevito zdrznila. »Ti, ti?... Ne, ne morem sprejeti rešitve iz tvojih rok...«

»Misli na svoje otroke!« Kakor povelje so zvenele njegove besede. Marjorie je obstala kakor ukopana, gledala je v daljavo, daleč, daleč, bogve kam.

»Tvoja otroka, Marjorie, tvoja otroka!« Njegov glas je postal mehak in proseč. Marjorie se je vzdramila kakor iz težkih sanj.

»Moja otroka, da, moja otroka... prav imaš. Daj za moja skodrančka... O Henry, Henry...«

Njene besede so zamrle v krčevitem joku.

Prijela je pas. V poslednjem trenutku!

Tisti mah se je zagnal visok in razpenjen val preko palube in ju ločil...

Drugo jutro je rešilna odprava potegnila iz vode na pol mrtvo Marjorie Fellow. Bila je nezavestna in popolnoma izčrpana.

Henry Jelkins je pa že pred več urami nedaleč od nje utonil v razpenjenih valovih.

»Le Zlatorog milo da belo perilo!« pravi ljudski glas. Naše vrle gospodinjice, ki dobro vedo, kako silno čistilno moč ima Zlatorog-ovo milo in kako izdatno je ob enem, ga ne hvalijo zaman. Z Zlatorog-ovim milom oprano perilo je lepo kot novo. Poskusite z njim prati tudi Vi in ne boste se kesali! Zlatorog-ovo milo je domač izdelek. Priporočamo ga najtopleje.

Pabecki tedna

Negalandno

Na zemlji je doslej živelo okoli trideset milijard ljudi. Med njimi si jih je le kakih 5000 pridobilo ime v svetovni zgodovini. In med temi 5000 je samo 200 žensk. (N. W. Journal)

Svetovni listi

Indijsko uredništvo londonskega »Timesa« brzojavi vsak dan za tri veličanske stolpe poročil v London. Le enega objavijo, ostala dva pa služita zgolj za informacijo urednikom.

Moskovska »Pravda« zaposluje za 8 strani 292 urednikov.

Cardenas, sedanji indijanski predsednik Mehike, je bil po vrsti stavec, davčni izterjevalec in jetniški paznik, ko se je neke temne noči oddolžil, skupaj s svojim edinim jetnikom pristopil revolucijski stranki in zapustil kaznilnico. (N. F. Presse)

Business

Ko se je Napoleon boril proti Angležem, je bil zavarovan pri neki angleški zavarovalnici.

(Reklama zavarovalnice »National Life Insurance«)

Ločitvena tehnika

Na Kitajskem sestoji vsa ločitvena tehnika iz tega, da mož svojo ženo vrže skozi vrata.

Kratko pa jedrnato

Bolje trgovina brez denarja kakor denar brez trgovine. (Patentna, zagovornik razvrednotenja franc. franka)

Geslo

Nikoli ni tako dobro, kakor mislimo, in nikoli tako slabo, kakor se bojimo.

Gamelin, šef francoskega generalnega štaba)

Sirota!

Upravitelj Vanderbiltove zapuščine je lani izdal za oskrbo in vzgojo desetletne Glorije Vanderbiltove 48 tisoč dolarjev (2 milijona Din). (New York Herald)

Vzrok in učinek

Taksa, da smeš prisluškovati, kako bivši nemški cesar cepi drva, znaša 3 funte (600 Din), da ga vidiš v avtu, pa poldrugi funt. Ves Doorn je obogatel od tujskega prometa. (Pestrý týden)

Najbrž ima prav

Kolesa so najvažnejši izum. Ves svet teče na kolesih. Pozivam bralce tega lista, naj mi povedo izum, ki bi ga teže pogrešali!

(Dopis na »Daily Mail«)

Reklama

Ljudje božji: človek samo enkrat umre! Zato si kupite umetniško izdelan nagrobnik pri tvrdki Laušman. (Letak v brnskem tramvaju)

KONGRES NAŠIH ČEVJARJEV V BEOGRADU

Sredi meseca se je v Beogradu vršil kongres čevljarstev mojstrov in delavcev iz vse države. Na kongresu so razpravljali o težkem položaju in o obupnem konkurenčnem boju s tovarnami za čevlje. Govorili so tudi o čevljarstevskem združenstvu kot najboljšem sredstvu v boju s tovarnami; kongres je zato pozval čevljarje, naj se organizirajo na združeni podlagi. — O priliki kongresa so pripravili tudi razstavo ročnih del. Na naši sliki vidimo del te razstave z velikimi reklamnimi napisi

Harun al Rašid in lepa sužnja

Napisal Maurus Jokai

Bilo je takrat, ko je vladal v Bagdadu kalif Harun al Rašid Pravični.

Nekega večera ga je povabil njegov brat Ibrahim v svojo palačo. Tam je opazil Pravični postavno sužnjo s prekrasnimi modrimi očmi, kakor jih med Arabci le redkokdaj vidiš.

»Ibrahim,« je dejal kalif svojemu bratu, »kadar me ta sužnja lepo pogleda, mi zasije sedem nebes iz njenih oči, kadar me pa pogleda po strani, vidim v njenih očeh sedem peklov... Povej mi, brat, kako je ime temu otroku.«

»Abela.«

»Dam ti tisoč denarjev za vsako črko njenega imena, če mi jo daš v last.«

»Ne, Harun; čeprav bi mi ponudil za vsako črko njenega imena dva tisoč denarjev, bi ti Abelajde ne dal.«

»Lej, lej! Podaljšal si njeno ime za tri črke, in če bi še dalje barantal, bi nemara postalo sužnjino ime tako dolgo kakor ime velikega mogla.«

»Ne, brat, res ji je Abelajda ime; za Abelo sem jo krstil iz neznosti. Sicer pa ni za noben denar na prodaj.«

»Pa mi jo podari!«

Ibrahim se je raztogotil:

»Prisežem pri prerokovi bradi, da je ne prodam ne podarim!«

Harun al Rašid je vstal in jezen odšel iz bratove palače.

Harun al Rašid bi si bil prav lahko pomagal. »Podedoval« bi bil bratovo sužnjo, če bi se svojega tekmeča na »prijeten« način odkrižal. Toda Harun al Rašid je vedel, kaj je dolžan svojemu primku »Pravičniku«, ki mu ga je narod sam prisodil.

V tej hudi stiski je šel k Abulu Jozefu, kadiju-kodhatu (sodniku vseh sodnikov), potožil mu je svoje srčne bolečine in ga vprašal za svet, kaj naj za božjo voljo stori, da bo lepa Abelajda postala njegova.

Pismar mu je obljubil, da bo za devoto uredil, in zaljubljeni kalif mu je ponudil deset tisoč denarjev za uspešno posredovanje.

Abu Jozef je na tistem poslal nepodpisano pismo Ibrahimu, in ga posvaril, da je njegovo življenje v veliki nevarnosti zaradi sužnje Abelajde.

Dobri mož se je prestrašil. Stekel je kar so ga noge nesle k sodniku vseh sodnikov, Abulu Jozefu.

Kalif me hoče ubiti, ker mu nočem podariti svoje najlepše sužnje. V jezi sem celo prisegel, da mu je ne mislim ne prodati ne podariti. Saj bi mu jo zdaj dal, toda prisega me veže. Pomagaj mi, učeni mož, svetuj mi, kako bi se izvil iz te zagate. Deset tisoč denarjev ti ne uide.«

Abu Jozef se je delal, kakor da bi slišal nekaj čisto novega. Potegnil je iz skrinje velike na drobno popisane bukve, obračal jih je in čital tako dolgo, dokler ni našel tega, kar je iskal.

»Poslušaj me, Ibrahim, in stori,

kakor ti velim. Če si prisegel, da deklice niti ne prodaš in niti ne podariš, pa bi jo zdaj vseeno dal, potem me ubogaj in jo podari svojemu svetlemu bratu od glave do pasu, od pasu do prstov na nogah mu jo pa prodaj, kajti potlej je niti cele niti prodal, niti podaril in niti prelomil svoje prisege.«

Tako se je zgodilo. Kalif je dobil Abelajdo, Ibrahim si je mel roke, da se je je tako lahko iznebil, Abu Jozef je pa poskakoval od veselja, ker je dobil od vsakega izmed bratov po deset tisoč denarjev.

Zadeva pa še ni bilo konec.

Koran prepoveduje svojim vernikom, da bi imeli bratove sužnje v svojem haremu. Abelajda še ni dobro sedla ob kalifovo stran, ko je ves razburjen pritekel učeni ulema in položil med kalifa in lepoto nabrušen meč, v znak, da je vsak stik med njima strogo prepovedan.

Harun al Rašid, ki mu je učenjak pred nosom ukradel kupo sladkosti, je besen zdirjal k pismarju in ga za pet ran božjih prosil, naj mu pomagaj.

»Zadeva je enostavna,« je odgovoril sodnik. »Daj Abelajdo nekemu svojemu sužnju za ženo, seveda tako, da bodo njun zakon takoj po poroki ločili. In tako bo žena Abelajda tvoja, še preden jo bo utegnil zakonski mož objeti.«

Abu Jozef je spravil spet deset tisoč denarjev v svojo malho za ta modri nasvet.

Kalif si je izbral za žrtev svojega vrtnarja, sužnja Sitima, pridnega in skromnega mladeniča. Harun je bil sam na poroki, da bi lahko odkupil od sužnja lepo Abelajdo. Hotel mu je podariti svobodo, nekaj denarja in žlahtnega konjčca.

Vrtnarček se je pa nekam globoko zagledal svoji nevesti v oči in ko je kalif po končani poroki hotel obsuti sužnja s svojo milostjo, mu je Sitim dejal:

»Gospodar, ne maram ne svobe ne denarja ne žlahtnega konjčca, ničesar nočem, samo ženo, ki si njo dal. Naj ostanem tvoj zvesti suženj in njen mož.«

»Lopov!« se je zadril Harun nanj in potegnil sabljo iz nožnice. Zamahnil je in siknil: »Črv, pogum imaš, da se norčuješ iz mene?«

»Gospodar, ne bojim se tvoje sablje,« je odgovoril suženj. »Harun al Rašid Pravični ne bo ubil svojega sužnja, da bi mu ukradel ženo, kajti potem ne bi bil več »Pravični.«

»Pravi imaš,« je odvrnil Harun in spravil sabljo v nožnico. Zbegano se je ozrl na Abuja Jozefa, ki je stal poleg njega.

»Kaj naj počnem, učeni pismar?« je vprašal žalostno.

»Sitim je še zmerom tvoj suženj in z njim lahko storiš, kar te je volja; podari ga Abelajdi, ker potlej ne more biti več njen mož, zakaj koran prepoveduje, da bi žena smela imeti svojega lastnega sužnja za moža.«

Kalif je tako storil. Abelajda je postala sultanka. Toda zdelo se ji je umestno, da je Sitima obdržala za sužnja...

Tudi Abelajda je odrinila Abuju Jozefu za ta dobri nasvet deset tisoč denarjev.

Dobro je bilo v tistih časih učenim pismarjem!

(OI)

Mater, ki ne poznajo materinske ljubezni

(II) Pri primitivnih ljudstvih trajajo ozki družinski odnosi med materami in otroki le nekaj let, potlej se pa te zveze zrahljajo in otrok postane tako rekoč last vsega plemena.

Na Samoi puste dojenčke kratkoma v oskrbi večjih otrok, ker bi bilo odraslim ljudem pod častjo, če bi se morali ukvarjati z dečjo in jo odgajati.

Pri Irokezih (nekem indijanskem plemenu) je za ženo nečastno, če dobi v petih letih dva otroka. Zato se ne bomo čudili, če nekatera plemena zagovarjajo detomor. Tako na primer tongajске žene v Južnem morju javno ubijejo svoje otroke, da dobe večji ugled v srenji. Tudi pri pastirskih plemenih v Avstraliji je običaj, da starši ubijejo svoja prva dva otroka, ker bi bila prevelika družina za mater prebudo breme.

„Najboljši Dr. OETKER-ja so preparati“! kdor jih pokusi, trdi vsaki.

V vlaku

(YK) Vsi smo že to doživeli. Francoz pravi temu »napačni spomin«, zdravniki si pa stvar razlagajo s trenutno funkcijsko motnjo možganov. In vendar: naj bo razlaga še tako vsakdanja in enostavna, doživeti take reči vendarle ni vsakdanja reč.

Georg Tormälen si je vzel nekaj dni dopusta. Bil je tako neznanosko utrjen in izčrpan, da je imel razen nepremagljive potrebe po spanju in hrani le še eno edino željo: da bi videl košček zemlje, kjer ne bi bilo žive duše: gozdiček z zvonceki in marjeticami, pa zeleno travo, dehtečo po vlažni zemlji, in modrikasto prelivačo se potoček z vrbami ob bregovih. Samo to da bi videl in dihal — in nobene besede da mu ne bi bilo treba govoriti.

Poljubil je ženo in otroka, stopil v poslednji vagon, hvala Bogu, še je bil en oddelek prazen — in potem se je vse odigralo brez njegove volje. Gore, gradovi in mesta so švigala mimo njega, čez polje je šla procesija, belo oblečeni otroci s plapolajočimi svečami v rokah. Ljudje, živali in sence: vse je šlo mimo njega, le enakomerno udarjanje koles ob tračnice je ostalo z njim.

Ze precej pozno je nekdo stopil v njegov oddelek. Najprej je nebržič pogledal proti njemu. Potem pa še enkrat — kakor bi se bil zmotil in bi hotel zdaj to zmotno popraviti. Saj pozna to damo, ki je pravkar vstopila. Videl jo je že nekoč, doživeli. Le kje? Kje? —

Obrnila je k njemu svoj mladi, nekam domišljavi obraz. Tuje ga je pogledala. Da, pozna jo — le od kod? Njegov spomin je vročično deloval. Šel je nazaj vase in iskal v preteklih doživljajih. Toda nikjer ni našel prostora, kamor bi jo lahko del. Da je ni nemara samo na cesti srečal? Ali pa le tako mimo grede kje na prireditvi? A ne, ne: bolj in bolj je vstajalo v njem spoznanje, čeprav mu ni hotelo postati popolnoma jasno: midva se od nekega poznava, blizu sva si, zelo blizu.

Silil se je, da bi mislil na svojo ženo in na sinčka. Pa ni mogel. Venomer mu je prihajala sosedna na um.

»Oprostite — od kod vas poznam, gospodična?«

Zdrznila se je, ko je spregovoril.

»Šele zdaj,« je rekla, »še zdaj, ko slišim vaš glas, se vas spet spominim.«

Sladak, topel nasmeh ji je ozaril obraz, ko je rekla te besede. Kolikokrat, oh, kolikokrat je že poljubil ta usta! Le kje — kdaj je to bilo? Pa saj mu bo ona povedala, ona mu bo pojasnila to nerazumljivo stvar.

Toda ona je molčala in ga le zamišljeno gledala.

»Kdaj je bilo? Kje?« je vprašala.

»Oprostite,« je odgovorila, »ne znam si pomagati... ne morem se spomniti.«

Prav tiho je vprašala: »Vaše ime?«

Povedal ga ji je. Zardela je ko kuhan rak. Se nikoli ni slišala tega imena.

»Ne vem...« In potem tiše: »Ne, pomota mora biti.«

Na prihodnji postaji je izstopila. Zakaj je ni zadržal? Zakaj ni iztegnil rok po njej, ki je vendar bila nekoč njegova? Zakaj, le zakaj jo je pustil, da je odšla, kakor bi mu bila tujka?

Vstala je bila iz njegove speče zavesti, kakor vstane mlada zemlja spomladi. Od mrtvih mu je bila vstala, in on — on jo je pustil, da je šla nespoznanoma od njega! Kje, le kje se je začela laž te usode, da je doslej živel daleč od nje? In kako bo zdaj našel pot nazaj? —

Ze nekaj časa je bil spet sam. Vlak je drvel mimo hrumeče in bobneče reke, ki so jo mlade vode divje butale v baš ozelenela bregove. Moral je odtrgati pogled. Preveč ga je bolela ta sveža zelen, napovedovalka nove mladosti — —

NAŠI BRALCI PIŠEJO

Dopisi iz vrst naših naročnikov in bralcev in naši odgovori

Spoštovani g. urednik!

Vaš »Družinski tednik« me silno zanima, zato že vsake številke prav težko pričakujem. Največjo pozornost so mi pa vzbudili članki pod naslovom »Njene sanje«. Vsak list moram od začetka do konca glasno prebrati, pri tem me pa vsi domači prav verno poslušajo. Potem pa debatiramo, kritiziramo in se navdušujemo za one gospe in gospodične, ki znajo tako junaško prenašati breme svojega življenja. Vsa čast jim! Čudim se pa onim gospodičam, ki so tako nezadovoljne same s seboj in vedno samo sanjarijo in fantazirajo o svojih idealih, med tem ko bi lahko bile ponosne na to, da so tako srečne, da si same lahko služijo svoj kruh. Če bi le malo pomislile, koliko je takih, ki bi radi bile na njihovih mestih in bi bile prav zelo srečne, če bi le imele službo, potem pač ne bi mogle biti tako nezadovoljne. Oprostite, če tako govorim!

Moje življenje je vseskozi samo bridko razočaranje. Vse moje tako lepe mladostne sanje so se razblinile v nič, ker me že celih 24 let zvesto spremlja najzvestejša spremljevalka-nesreča. Zvesto me spremlja na vseh potih in sam Bog ve, ali se je bom kdaj otresla in vsaj za trenutek postala srečna?

Kako bridko sem bila razočarana, ko sem po končani trgovski šoli začela iskati službo. Pomislite, skoraj 4 leta že zaman prosim in iščem službe! Vedno in vedno moram slišati enake odgovore: »Je že zasedeno!« ali pa: »Imamo že vse prenapolnjeno!« Samo dvakrat se mi je posrežilo dobiti mesto pri neki stavbi zadrugi, toda ko je njim zmanjkalo dela, sem tudi jaz ostala na cesti. Tako moram še vedno biti v breme svojemu staremu, upokojenemu očetu; razen mene mora preživljati še tudi tri starejše sestre, ki tudi ne morejo dobiti službe. Dve sta se mislili poročiti, toda nesrečno uboštvo je tudi njima kakor že nešteto drugim pretrgalo pot k sreči. Nista smeli postati srečni zato, ker sta ubogili Njuna zaročenca sta spoznala, da moji starši ne premorejo bogastva, o katerem sta sama sanjala, zato sta se izneverila in si poiskala bogatih nevest. Po njunem mnenju je najboljša dota — denar. Pridne roke in zvesto srce so pa baje iz mode. Pa naj bo! Moški imajo pač svoje nazore, samo pri bogatih nevestah si iščejo sreče, za nas uboga dekleta pa ne marajo in se mislijo samo igrati z nami. Toda vedo naj, da ne maramo biti njihove igralki!

Jaz si mislim, da bi bila pač najbolj srečna, če bi si mogla sama, četudi težko služiti svoj kruh. Tedaj bi se upala junaško preriti skozi to bedno življenje. Sicer ne tajim, da je že tudi v meni tlela goreča iskrica upanja v veliko srečo, da bom nekoč mati in žena, da bom živela ob strani ljubljene moža in z njim delila veselje in žalost. Ali po takšnih izkušnjah, kot sem jih imela priliko videti, sem morala zatreti misel na tako srečo — izgubila sem vso vero v moške. Do danes še nisem mogla verjeti nobenemu, ker sem jih spoznala za slabe in neznačajne.

Zato pa, drage čitateljice, vse one, ki ste tako srečne, da imate službo, bodite vesele in nikar ne tujite za moškimi in se ne ukvarjajte z njimi, da ne bodo še bolj domišljavi, kakor

Dekle z 1½ milijona Din vrednim krznom

Londonski manekin, gđe. Gloria, je dobila že več ponudb od angleških filmskih družb, pa je vse zavrnila, češ da raje ostane manekin (model za pomerjanje oblek v velikih modnih trgovinah). Na sliki jo vidimo v poldrugi milijon Din vrednem plašču iz činčile.

so že, češ da ne moremo brez njih živeti, ali pa, da lahko izbirajo, ker nas je toliko. Naj spoznajo, da niso sami na svetu! V svoji sreči se pa spomnite nas ubogih brezposelnih in prepričana sem, da Vas bo minilo sanjarenje o tistih, ki tega dostikrat niso vredni.

Oprostite, če sem Vas mogoče dolgočasila s svojim pismom. Povedala bi Vam lahko še veliko, pa je bolje, da molčim.

Prav lepo pozdravim vse čitatelje, g. uredniku pa obljubim, da bom povsod in vsakomur priporočala »Družinski tednik«.

Hela

Spoštovani gospod urednik!

Ves čas z zanimanjem prebiram rubriko »Njenih sanj«, čeprav moram priznati, da sem izprva mislila, da so ti prispevki plod bistrice domišljije katerega od urednikov, ki je hotel na spreten način privezati bralke na list. Čeprav se še nisem otresla vseh teh pomislekov (naj bo gđe. Eva brez skrbi, odkrito priznamo, da se ne čutimo sposobne tako spretno ponarejati ženska pisma — ne glede na to, da tega ne utegnemo in da se nam kot poštenim ljudem takšna reč upira. Op. ured.), se vseeno usojam poslati par vrst, v uteho ali v spodbudo, morda pa tudi razočaranje nekaterih dopisnic oz. bralk, ki se jim vsem vidi, da ne poznajo življenja takšnega, kot je v resnici. Pustimo na strani vse iluzije in vso črnoglednost, pa vzemimo povprečno mero tega, kar mora ženska — mlada ženska pričakovati od zakona — od moža.

Prvo, kar je treba za zakon, je utrujenost v trpljenju — zatajevanju same sebe. Dekleta, ako tega niste zmožne, potem si raje same otirajte solze zapuščeni in hrepenenja po ljubezni zatrite v kali. Ljubezen v zakonu je trpljenje, je odpoved, je blagoslov, je

Vsakdo od nas lahko prispeva k zboljšanju in razširjenju Družinskega tednika. Če ne drugače, s tem da pridobi vsaj enega novega naročnika.

prekletstvo. Vzemimo vsakega malo in dobili bomo zakon, v katerem se vsaj znošimo živi. Nam, ki smo vzgojene po starem »koptu«, ki smo čitale že v zgodnji mladosti same romane, ki so se končevali s tako zvanim »happy-endom«, kjer smo videle le iluzorne in značajne junake in device v prvi in edini ljubezni, nam, ki je vse to prišlo v kri in nismo znale svoje ljubezni in nazorov modernizirati, se obetajo mnoga razočaranja. Moški so se kaj hitro živili v novo dobo, med tem ko se nam mnogim upira. Dekleta smo brez preteklosti, brez romančkov, ki hranijo vse, da ponesejo v zakon v lastni dom, »njemu edinemu«. Koliko razočaranj doživi taka dekleta »brez doživljenj«, ko stopijo v zakon. Doslej so gledala v svojem partnerju »edino« svojega ljubimca, ki je ljubil samo njo in nobene druge. Kako boli, ko izve potem marsikatero kočljivost o »samo svojem« možičku.

Vsaka ženska, ki stopi v zakon, pričakuje od te zveze v prvi vrsti duševne utehe in v tej se šele razvije in postane ljubica — žena. Vsaki nepokvarjeni ženski je smisel in namen zakona svet. Vzemimo pa sedaj žensko, ki je naivna in neizkušena padla v roke človeku brez vsake srčne kulture, ki je užival le v njeni nedostopnosti in nedotakljivosti. Sedaj ko mu je žena, je dosegel vse, globljega čuta pa v njem ni. Nič mu ni sveto, nič nedotakljivo, duševno sožitje mu je neznana stvar.

Vživite se, dekleta, v duševno bol take žene! Zaprite oči in poglejte v duhu prizor, kjer prej ponosno dekle, sedaj duševno strla žena, kleči pred možem in ga prosi — o, ne lepe obleke — le razumevanja ga prosi. Pahne jo od sebe, z grdo kletvijo na ustih in gre v gostilno — v beznico, na cesto. V njegovih očeh je žena le histerično bitje, ki si jo lahko vzame kadar on hoče, ki je le stroj-robot, ustvarjen da služi njemu. — In žena? Zatre v srečo ponos, obriše solze z obraza. Otroci ne smejo videti solz, ne slišati tožbe. Vesel obraz mora videti otrok, da mu ne teži mladosti.

Dekleta, ali ste bile že kdaj res gladne? Imele pa ste vsega na razpolago in niste smele jesti? Pomislite na ta trenutke in pomislite na duševni glad takšne žene. Vsega ima in nič. Vsa se je žrtvovala, a kaj ji to

koristi? Mladost beži — nikdar več se ne vrne. Kaj ima od življenja? Kje so oni ideali, ki jih je bilo nekoč polno njeno srce? Ali je res ljubezen samo prokletstvo?

Ne — tudi blagoslov je. Mati se vsa topi v solzah in vzame v naročje dete, poljubi ga na smejoča se usteca, v očih se ji pa odpre nov svet, tako lep... Ni ji žal mladosti — da ima le malega neboljčnika, ki išče njenih grudi. Zopet žrtve — a sladka. Kolikokrat se zasanja, ko ji otrok spi v naročju. Ni ji žal strte mladosti, ne trpljenja, ne ponižanja, ne udarcev. Saj je še ena mladost, še dolgo življenje pred njo — ne v njej — pač pa v njenem ljubljenu. Njega bo vzgojila — njemu odprla vrata v svet, z njim se veselila — z njim trpela. Da le zraste, tako rada bo vse pozabila, samo da bo dete srečno.

Tako vidite, dekleta, ima vsaka stvar dve strani. Ne morda povsod v tako ostrih oblikah — bolj ali manj pa gotovo. Bog je rekel: žena, bodi možu pokorna in trpljenje bo tvoj delež.

Eva

Odgovor Hake Gorenjki

Križ je, če ima človek smolo. Jaz na primer jo imam. Kako bi se bilo moglo drugače zgoditi, da bi bil pismo, ki ste mi ga zadnjič pisali, prebral šele v »Družinskem tedniku«? Ravno en dan prej sem moral na pot in tako ga nisem dobil v roke. Zdi se pa vendarle, da se je pismo zdelo uredništvu zanimivo in so ga brez moje vednosti poslali v stavnico. Naknadno javno proti temu protestiram.

Drugo je to, da naročniki, med njimi pa prav gotovo tudi Vi sklepate iz mojega molka, da Vam nisem vedel kaj odgovoriti. To je moja druga smola.

In naposled se mi ljudje smejejo, najbolj ravno naročnice. Ene so mi celo pisale, da me je Gorenjka imenitno »zagovoril«. In to je moja tretja smola. Kajti zagovorjenega se ne čutim prav nič.

In zdaj dovolite, da preidem k stvari.

Gre namreč za sestanek, ki sem Vas zanj prosil glede na debato, ki se je razvila v »Naših sanjah«. Če imate res zakrknjeno in ledeno srce, kakor trdite, Vas takšnega sestanka pač ni treba biti strah. Vaša sodba o nas časnikarjih je popolnoma zgrešena, če mislite, da izrabimo vsako besedo, če jo človek še tako nedolžno zine.

Kar se marjetic tiče, upam, da bodo kmalu začele cveteti; takrat Vam pri njih želim takega odgovora, kakor si ga prav na tihem želi Vaše srce.

S slaščičarnami pravite, da je izguba. Ne bom oporekal; posebno takrat to drži, če imamo visok datum. Toda na razpolago so Vam še kavarnar, na razpolago Vam je tudi uredništvo »Družinskega tednika«. Zakaj, draga moja Gorenjka, molite se, če mislite, da bi naj ta najin pogovor veljal ljubezni. Preveč banalno bi jo bilo za naju. I za Vas, ki Vas duševno mnogo previško cenim — če namreč svoja pisma res sami pišete — i za mene. Nego sem hotel z Vami govoriti kot časnikar o ženski in o ženskih vprašanjih.

Menda mi ne boste zamerili, če Vas ponovno javno povabim na ta sestanek?

Haka.

Goeringova nevesta

Predsednik pruske vlade general Goering se v začetku aprila poroči z nemško igralko Emo Sonnemannovo. Na naši sliki igralka v prizoru iz Schwarze drame »Pruski princ« z igralcem Paulom Hartmannom

Lepi zobje brez
zobnega kamna
tako preprosto!
Vzemi

SARGOV

KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

Pupin umrl. Naš slavn rojak Mihajlo Pupin, izumitelj premmogih praktičnih reči na polju brezžične telegrafije in radia, je umrl te dni v Newyorku, star 76 let. Njegova zaslu-

ga je zlasti, da danes lahko brezhibno telefoniramo tudi na velike daljave. (Pokojni Pupin se je rodil v Idvoru v Banatu kot sin srbskega kmeti.)

Prostitucija se širi. V zagrebškem »Obzorju« so 13. t. m. ugotovili iz vrst zagrebških zdravnikov, da so v Zagrebu po ukinitvi javnih hiš in toleriranih žensk narasle spolne bolezni za 30%.

Konferenca v Stresi. 11. aprila se sestanejo v Stresi v severni Italiji predsednik italijanske vlade in francoski in angleški zunanji minister Laval in Simon. Konferenci bodo o položaju, nastalem z zopetno uvedbo vojaške obveznosti na Nemškem.

Otrok s tremi nogami. V Sebesu na Ruskem je prišlo na svet dekletce s tremi nogami. Dve od njih sta bili popolnoma normalno razviti, tretja, dosti manjša, se je pa začela na koncu hrbtnice. Deset dni po rojstvu je zdravnik otroku tretjo nogo odrezal. Operacija se je posrečila in dekletce bo obstalo.

Novi grobovi

Umrli so v Ljubljani: Ivan Čuček, viš. žel. revident v pok.; ga. Ana Gajškova, fotografka; ga. Katarina Mohoričeva, stara 76 let; ga. Jožica Ulrych, soproga žel. insp. v pok.; Franc Gajšek, fotograf; ga. Frančiška Maherjeva, stara 85 let; Viktor Nieferrgall; Jernej Boltar, magistratni pis. ravnatelj v pok.; ga. Berta, vdova po dr. Trillerju. Pokopali so jo v rodbinski grobnici v Stari Loki; gđe. Zora Pahorjeva, dijakinja. — V ljubljanski bolnišnici: ga. Marija Vilfanova, roj. Jaroš, vdova po višjem davčnem upravitelju. Stara je bila 83 let; Franc Tertinek, inspektor drž. žel. v poklju. — V Celju: ga. Ana Rodetova, roj. Likovič, stara 87 let. — V Majšperku: Karel Kubricht, kapetan gen. štaba čehoslovaške armade v pok. in ravnatelj in solastnik tovarne Strojil d. d. v Majšperku. Star je bil 46 let. — V Slovenjgradu: Angel Hribar, višji komisar v poklju. — V Slovenskih Konjicah: dr. Anton Prus, odvetnik in rezervni kapetan I. klase. — V Skofji Loki: Rihard Supan, finančni nadpaznik v poklju. — V Mariboru: Anton Vrtovc, državni upokojenec. — V Zaleu: Franc Roblek, veleposelnik, načelnik Savinjske pošilnice, bivši župan žalskega trga itd. Umrli je v 70. letu starosti. — Pokojnim večni mir, žalujočim naše sožalje!

Dobra roba se hvali sama,

zato Dr. OETKER-ju ni potrebna reklama!

